

Sygn. akt I PK 269/18

POSTANOWIENIE

Dnia 15 października 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z powództwa J. W.
przeciwko A. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K.
o zapłatę wynagrodzenia i sprostowanie świadectwa pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 15 października 2019 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w N.
z dnia 11 lipca 2018 r., sygn. akt IV Pa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 1350 zł (jeden
tysiąc trzysta pięćdziesiąt) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa
procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w N. wyrokiem z dnia 11 lipca 2018 r., na skutek apelacji pozwanej A. Spółki z o.o. w K., zmienił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w N. z dnia 31 stycznia 2018 r. w jego punkcie I w ten sposób, że nakazał pozwanej sprostowanie świadectwa pracy powoda J.W. z dnia 31 maja 2017 r. przez wskazanie, że powód był zatrudniony u pozwanej w okresie od dnia 1 czerwca 2008 r. do dnia 31 grudnia 2017 r. (pkt I) oraz w jego punktach II, III, IV i V w ten sposób, że oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt II) oraz orzekł o kosztach postępowania (pkt III).

W motywach orzeczenia podniesiono, że jakkolwiek Sąd Rejonowy zasadnie uznał, iż świadectwo pracy powoda powinno zostać sprostowane, uwzględniając okres dokonanego wypowiedzenia, to jednak nie było podstaw do zasądzenia na rzecz powoda wynagrodzenia za okres od czerwca do grudnia 2017 r. Do przedłużenia okresu wypowiedzenia do 10 miesięcy nie doszło z inicjatywy pozwanej, lecz na prośbę powoda, który w tym okresie chciał skorzystać z urlopów macierzyńskiego i rodzicielskiego. Pozwana, reprezentowana przez osobę będącą z powodem w relacjach rodzinnych (ciotkę powoda), przystała na jego prośbę, powód jednak z urlopów tych nie skorzystał. W okolicznościach sprawy żądanie powoda zasądzenia wynagrodzenia za cały okres wypowiedzenia (10 miesięcy), ponad otrzymane za przewidziany prawem okres 3 miesięcy (art. 36 § 1 pkt. 3 k.p.), Sąd Okręgowy uznał za sprzeczne ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa (art. 8 k.p.), jako naruszające zasadę lojalności wobec pracodawcy, w tym swojej rodziny.

Powód zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego skargą kasacyjną w punktach II i III, domagając się uchylecia wyroku w zaskarżonej części i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu wraz z orzeczeniem o kosztach procesu z uwzględnieniem postępowania kasacyjnego, a także o rozpoznanie niniejszej skargi kasacyjnej na rozprawie (art. 398¹¹ § 1 k.p.c.).

W skardze kasacyjnej opartej na obu podstawach kasacyjnych z art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. zarzucono naruszenie: 1) art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c. w zakresie, który miał wpływ na wynik sprawy i uniemożliwia ustalenie uznanego za ustalony stanu faktycznego sprawy, wiarygodnych dowodów stanowiących podstawę wyroku; 2) art. 8 k.p., przez jego błędne zastosowanie do okoliczności faktycznych i twierdzeń, które nie były zgłaszane przez pozwaną w toku procesu ani w apelacji (rzekome zobowiązanie powoda do skorzystania w okresie wypowiedzenia z urlopu „macierzyńskiego”, a potem rodzicielskiego), co uniemożliwiło powodowi odniesienie się do takich ustaleń Sądu Okręgowego i zgłoszenie wniosków dowodowych w tym zakresie; 3) art. 84 k.p. w związku z art. 36² k.p. w związku z art. 8 k.p., przez ich błędną interpretację i uznanie, że w okolicznościach sprawy przepisy te dopuszczają oddalenie powództwa o zasądzenie wynagrodzenia dla pracownika za czas do upływu okresu

wypowiedzenia umowy o pracę, przy jednoczesnym zwolnieniu go przez pracodawcę z obowiązku świadczenia pracy z powołaniem się na naruszenie zasad współżycia społecznego, 4) art. 18^{3b} § 2 pkt 3 k.p., przez oddalenie powództwa o zasądzenie wynagrodzenia dla pracownika za czas do upływu okresu wypowiedzenia umowy o pracę przy jednoczesnym zwolnieniu go przez pracodawcę z obowiązku świadczenia pracy z powołaniem się na art. 8 k.p. i okoliczność rzekomego zobowiązania się przez pracownika do skorzystania z tzw. urlopu „tacierzyńskiego”, a potem rodzicielskiego i ostatecznego nie skorzystania z takiego urlopu, co stanowi przejaw naruszenia zasady równego traktowania w stosunku do pracownika, który z takiego urlopu nie zamierzał skorzystać.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych:

1) czy dopuszczalne jest przyjmowanie za własne przez Sąd drugiej instancji całości ustaleń faktycznych Sądu pierwszej instancji, przy jednoczesnym czynieniu przez Sąd drugiej instancji ustaleń faktycznych w części odmiennych od ustaleń Sądu pierwszej instancji, oparcie ustaleń faktycznych na dowodach uznanych przez Sąd pierwszej instancji za niewiarygodne i oparcie na nich wyroku bez omówienia tych rozbieżności w uzasadnieniu wyroku oraz czy w związku z tym dochodzi do naruszenia wynikającego z art. 328 § 2 k.p.c. obowiązku uzasadnienia wyroku w zakresie wskazania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia i oceny dowodów oraz czy w takiej sytuacji Sąd drugiej instancji może wskazać, że ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji uznaje za własne;

2) czy dopuszczalne jest co do zasady uwzględnienie przez Sąd drugiej instancji zarzutu sprzeczności z zasadami współżycia społecznego (art. 8 k.p.) zasądzenia pracownikowi wynagrodzenia za okres do zakończenia wypowiedzenia umowy o pracę, przy jednoczesnym zwolnieniu go przez pracodawcę z obowiązku świadczenia pracy, ewentualnie czy dopuszczalne jest uwzględnienie takiego zarzutu w oparciu o zasadniczo inne podstawy faktyczne niż podnoszone przez pozwaną w toku procesu i podniesione w apelacji pracodawcy przy zarzucie sprzeczności zasądzenia takiego wynagrodzenia z zasadami współżycia społecznego (art. 5 k.c. w związku z art. 300 k.p.);

3) czy świetle art. 84 k.p. w związku z art. 36² k.p. dopuszczalne jest oddalenie powództwa o zasądzenie wynagrodzenia dla pracownika za okres do zakończenia wypowiedzenia umowy o pracę przy jednoczesnym zwolnieniu go przez pracodawcę z obowiązku świadczenia pracy z powołaniem się na art. 8 k.p.;

4) czy w świetle art. 18^{3b} § 2 pkt 3 k.p. oddalenie powództwa o zasądzenie wynagrodzenia dla pracownika za czas do upływu okresu wypowiedzenia umowy o pracę przy jednoczesnym zwolnieniu go przez pracodawcę z obowiązku świadczenia pracy z powołaniem się na art. 8 k.p. i okoliczność rzekomego zobowiązania się przez pracownika do skorzystania z tzw. urlopu „tacierzyńskiego”, a potem rodzicielskiego i ostatecznego nie skorzystania z takiego urlopu stanowi przejaw naruszenia zasady równego traktowania w stosunku do pracownika, który z takiego urlopu nie zamierzał skorzystać;

5) czy po stronie pozwanej powstał obowiązek uiszczenia składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe, w sytuacji gdy Sąd uznał, że powód był zatrudniony u pozwanej, a jednocześnie uznał, że nie należy się powodowi wynagrodzenie z powołaniem się na art. 8 k.p., gdy zgodnie z § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, zwanych dalej „składkami”, stanowi przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, osiągany przez pracowników u pracodawcy z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy.

Ponadto „skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, gdyż nastąpiło rażące naruszenie art. 328 § 2 k.p.c., art. 84 k.p. w związku z art. 36² k.p., art. 8 k.p., art. 18^{3b} § 2 pkt 3 k.p.”

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwana wniosła o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania oraz o zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Na wstępie należy wskazać, że dopuszczalność wnoszenia skargi kasacyjnej jest ograniczona, co wynika z konstytucyjnej roli Sądu Najwyższego w systemie organów wymiaru sprawiedliwości. Skarga kasacyjna nie jest więc (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia, gdy się weźmie nadto pod uwagę, że Konstytucja w art. 177 ust. 1 gwarantuje jedynie dwuinstancyjne postępowanie. Ewentualna możliwość dalszego postępowania, w tym postępowania przed Sądem Najwyższym, stanowi uprawnienie dodatkowe, które może zostać obwarowane szczególnymi przesłankami, w tym określonymi w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W rozpoznawanej sprawie wnioszek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) oraz oczywistego uzasadnienia skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie tych przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania.

Po pierwsze, ujęte w skardze przesłanki przedsądu wzajemnie się wykluczają. W orzecznictwie przyjęty jest pogląd, że nie można twierdzić, iż skarga jest oczywiście uzasadniona (co ma miejsce wówczas, gdy stwierdzone naruszenia prawa są widoczne na pierwszy rzut oka, bez pogłębionej analizy prawnej) i że jednocześnie w sprawie występują poważne zagadnienia prawne, które wymagają zaangażowania Sądu Najwyższego w dokonanie pogłębionej interpretacji niejasnych przepisów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171). To co ma świadczyć o oczywistej zasadności skargi nie może być jednocześnie ujmowane jako

podstawa przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., gdyż jeżeli występuje istotne zagadnienie prawne albo poważny problem świadczący o potrzebie wykładni przepisu, to nie można jednocześnie twierdzić, że z tych samych przyczyn skarga jest oczywiście uzasadniona, jako że twierdzenie o oczywistej zasadności skargi pozostaje wówczas w kolizji z problemami prawnymi warunkującymi pierwszą i drugą podstawę przedsądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 lipca 2012 r., I UK 118/12, LEX nr 1675225). Zatem nie do pogodzenia z oczywistością skargi jest stawianie w niej zagadnień prawnych, wymagających rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy, ani wskazywanie na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 kwietnia 2011 r., II UK 24/11, LEX nr 1365662).

Po drugie, powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) wymaga sformułowania problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni. Skarżący powinien to zagadnienie sformułować oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą tezę o możliwości rozbieżnych ocen prawnych w związku ze stosowaniem przepisów, na tle których zagadnienie powstało. Zagadnienie to powinno być również „istotne” z uwagi na wagę przedstawionego przez skarżącego problemu interpretacyjnego dla systemu prawa. Skoro jednak skarga kasacyjna wnoszona jest w konkretnej sprawie, to zarówno charakter zgłoszonego w niej roszczenia, jak i ustalony przez sądy *meriti* stan faktyczny, którym Sąd Najwyższy jest związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.), musi pozostawać w związku z przedstawionym przez skarżącego zagadnieniem prawnym i pozwalać na jego rozstrzygnięcie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 585/17, LEX nr 2497714). Zagadnienie to musi przy tym rzeczywiście występować w sprawie i mieścić się w zakresie problematyki, która podlega rzeczywistemu badaniu w postępowaniu kasacyjnym. Realizacja wskazanej wyżej przesłanki nie polega jedynie na sformułowaniu problemu prawnego bazującego na przepisach wskazanych w podstawie skargi kasacyjnej. Konieczne jest przedstawienie odpowiedniego wyводу jurydycznego, wykazującego nie tylko zasadność

preferowanego przez skarżącego sposobu rozstrzygnięcia zagadnienia, ale także wadliwość rozwiązania postawionego problemu przez sąd drugiej instancji przy wykorzystaniu zapatrywań prawnych wyrażonych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, opartych na poczynionych w sprawie jednoznacznych i stabilnych ustaleniach faktycznych wiążących Sąd Najwyższy przy rozpoznawaniu skargi kasacyjnej (art. 398¹³ § 2 k.p.c.; por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2017 r., I CSK 175/17, LEX nr 2372560). Nie zachodzi przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, brak nadto okoliczności uzasadniających zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP – wkładka 2003 nr 13, poz. 5; z dnia 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 1652383).

Odnosząc się do zagadnienia prawnego zawartego w punkcie 1, dotyczącego art. 328 § 2 k.p.c., należy stwierdzić, że zostało ono sformułowane w oderwaniu od rzeczywistego przebiegu postępowania w niniejszej sprawie. W istocie Sąd Okręgowy przyjął bowiem za własne ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego poczynione co do daty rozwiązania stosunku pracy, w tym długości trwania okresu wypowiedzenia (10 miesięcy). Natomiast co do tego, czy w okolicznościach sprawy powodowi należy się wynagrodzenie za cały okres wypowiedzenia, jak uznał Sąd Rejonowy, Sąd Okręgowy wyraźnie zaznaczył, że Sąd pierwszej instancji „nie wziął (...) pod uwagę ujawnionych w toku procesu motywów wydłużenia przez strony okresu wypowiedzenia” z 3 do 10 miesięcy, co było istotne dla oceny żądań powoda. Wynika stąd, że Sąd drugiej instancji nie dokonał odmiennych (choćby w części) ustaleń faktycznych niż Sąd pierwszej instancji – jak twierdzi skarżący w omawianym zagadnieniu prawnym, a jedynie dokonał oceny tych ustaleń faktycznych, które były już ujawnione w toku procesu, a których oceny zaniechał Sąd Rejonowy. Ponadto stosownie do art. 328 § 2 k.p.c., uzasadnienie wyroku sądu drugiej instancji powinno odpowiadać wymaganiom konstrukcyjnym określonym w tym przepisie, a w szczególności powinno zawierać wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a mianowicie: ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł i przyczyn, dla

których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Uchybienie w uzasadnieniu wyroku dyrektywom art. 328 § 2 k.p.c. zasadniczo nie stanowi wystarczającego usprawiedliwienia dla skargi kasacyjnej, gdyż tego rodzaju naruszenie przepisu postępowania nie ma istotnego wpływu na wynik sprawy, skoro uzasadnienie orzeczenia jest sporządzone po rozstrzygnięciu sporu (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 1 lipca 1998 r., I PKN 220/98, OSNAPiUS 1999 nr 15, poz. 482 i z dnia 29 października 1998 r., II UKN 282/98, OSNAPiUS 1999 nr 23, poz. 758). Z utrwalonego orzecznictwa wynika, że naruszenie przez sąd drugiej instancji art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. może stanowić usprawiedliwioną podstawę skargi kasacyjnej tylko wtedy gdy uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie posiada wszystkich koniecznych elementów konstrukcyjnych, bądź zawiera tak kardynalne braki, które uniemożliwiają kontrolę kasacyjną (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 5 października 2016 r., II PK 278/15, LEX nr 2152391; z dnia 10 czerwca 2014 r., III UK 177/13, LEX nr 1493925; z dnia 9 marca 2006 r., I CSK 147/05, LEX nr 190753). Orzeczenie nie poddaje się kontroli kasacyjnej Sądu Najwyższego, gdy naruszenie wskazanych przepisów uniemożliwia Sądowi Najwyższemu stwierdzenie trafności orzeczenia sądu drugiej instancji (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 19 kwietnia 2006 r., II PK 245/05, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 101 i z dnia 15 listopada 2006 r., I PK 98/06, OSNP 2007 nr 21-22, poz. 309). Takich braków uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie zawiera.

Z kolei pozostałe zagadnienia przedstawione w punktach 2-5 w istocie odnoszą się do tej samej kwestii, mianowicie do możliwości zastosowania art. 8 k.p. w sprawie o zasądzenie wynagrodzenia dla pracownika za czas do upływu okresu wypowiedzenia umowy o pracę przy jednoczesnym zwolnieniu go przez pracodawcę z obowiązku świadczenia pracy. Natomiast kwestia stosowania klauzuli generalnej z art. 8 k.p. była już wielokrotnie przedmiotem wypowiedzi orzecznictwa. Sąd Najwyższy stoi na stanowisku, że konstrukcja art. 8 k.p. obejmuje przypadki, w których zachowanie określonego podmiotu spełnia formalnie wszystkie wymagania przewidziane przepisem (przepisami) prawa, jednakże z innych - pozaprawnych - względów (np. społecznych czy moralnych) zachowanie to

nie zasługuje na ochronę prawną (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2011 r., I PK 135/10, M.P.Pr. 2011 nr 9, s. 475-478 oraz postanowienie z dnia 20 czerwca 2011 r., I PK 43/11, LEX nr 1408141). Przepis ten upoważnia sąd do oceny, w jakim zakresie, w konkretnym stanie faktycznym, działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie jego prawa i nie korzysta z ochrony prawnej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 22 lipca 2009 r., I PK 48/09, LEX nr 529757; z dnia 24 listopada 2010 r., I PK 78/10, LEX nr 725005; z dnia 12 stycznia 2011 r., II PK 89/10, LEX nr 737386; z dnia 2 października 2012 r., II PK 56/12, LEX nr 1243024). Nie jest przy tym możliwa taka wykładnia art. 8 k.p., która zawierałaby swoiste wytyczne, w jakich (kazuistycznie określonych) sytuacjach sąd powszechny miałby uwzględnić albo nie uwzględnić zarzutu sprzeczności żądania pozwu z tym przepisem. Stosowanie art. 8 k.p. (podobnie jak art. 5 k.c.) pozostaje zatem w nierozłącznym związku z całokształtem okoliczności konkretnej sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 kwietnia 2003 r., I PK 558/02, OSNP 2004 nr 16, poz. 283). Ocena, czy w konkretnym przypadku ma zastosowanie norma art. 8 k.p., mieści się w granicach swobodnego uznania sędziowskiego. Sfera ta w ramach postępowania kasacyjnego może więc podlegać kontroli tylko w przypadku szczególnie rażącego i oczywistego naruszenia (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 9 lipca 1970 r., III PRN 39/70, OSNCP 1971 nr 3, poz. 53; PiP 1972 nr 10, s. 170, z glosą K. Piaseckiego; z dnia 15 września 1999 r., III CKN 339/98, OSNC 2000 nr 3, poz. 58; OSP 2000 nr 4, poz. 66, z glosą A. Szpunara). Stawiając tezę o nadużyciu przez stronę prawa w rozumieniu art. 8 k.p. należy również wyjaśnić, jakie konkretnie prawo podmiotowe, które w ocenie sądu zostało naruszone, wchodzi w rachubę, czy czynienie użytku z tego prawa polega na jego sprzeczności z zasadami współżycia społecznego czy ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa (bądź i z zasadami współżycia społecznego i ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa) oraz jakie zasady współżycia społecznego (społeczno-gospodarcze przeznaczenie prawa) zostały pogwałcone. Jak bowiem wyjaśnił Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 17 października 2000 r., SK 5/99 (OTK 2000 nr 7, poz. 254, pkt III 3.), do zespołu zasad orzeczniczych, dzięki którym stosowanie art. 5 k.c. (a także art. 8 k.p., por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 października 2006 r., SK

42/04, OTK-A 2006 nr 9, poz. 125) nie stwarza zagrożenia dla stabilności systemu prawa, należy między innymi „konieczność wykazania, o jaką dokładnie zasadę współżycia społecznego chodzi”. Sąd powinien zatem podjąć próbę sformułowania zasady współżycia społecznego, z którą niezgodne, w jego ocenie, jest czynienie użytku z prawa podmiotowego (por. też wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 6 kwietnia 2011 r., II PK 254/10, niepublikowany; z dnia 6 stycznia 2009 r., I PK 18/08, OSNP 2010 nr 13- 14, poz. 156, z dnia 3 sierpnia 2016 r., I PK 227/15, LEX nr 2135803). Sąd uznając zachowanie danego podmiotu za nadużycie prawa musi więc wykazać, że w danej indywidualnej i konkretnej sytuacji, wyznaczone przez obowiązujące normy prawne typowe zachowanie podmiotu korzystającego ze swego prawa, jest ze względów moralnych, wyznaczających zasady współżycia społecznego, niemożliwe do zaakceptowania, ponieważ w określonych, nietypowych okolicznościach zagraża podstawowym wartościom, na których opiera się porządek społeczny i którym prawo powinno służyć (por. między innymi wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 19 sierpnia 1999 r., I PKN 206/99, OSNAPIUS 2000 nr 23, poz. 853; z dnia 6 stycznia 2009 r., I PK 18/08, OSNP 2010 nr 13-14, poz. 156; z dnia 22 lipca 2009 r., I PK 48/09, LEX nr 529757; z dnia 21 stycznia 2011 r., II PK 158/10, LEX nr 784923; z dnia 4 października 2011 r., I PK 48/11, LEX nr 1125243; z dnia 6 kwietnia 2011 r., II PK 254/10, LEX nr 949026, z dnia 8 lutego 2018 r. I PK 350/16, LEX nr 2483350). Sąd Okręgowy w rozpoznawanej sprawie sprostał wymienionym wyżej wymaganiom, ponieważ na tle indywidualnej i konkretnej sytuacji faktycznej wyjaśnił, jakie konkretnie prawo podmiotowe oraz jakie zasady współżycia społecznego zostały przez powoda naruszone.

Z kolei odwołanie się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia

przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4 poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z dnia 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Nie spełnia tego wymagania odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo określeniem rażącego, ewidentnego, kwalifikowanego lub oczywistego, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 lutego 2014 r., III PK 86/13, LEX nr 1644571 i orzeczenia tam powołane oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2014 r., II CSK 77/14, LEX nr 1511117). Nie jest zatem wystraszające zastąpienie wyводу prawnego w uzasadnieniu wniosku samym tylko stwierdzeniem, że doszło do „rażącego” naruszenia przepisów wymienionych w podstawach skargi kasacyjnej. Skarga nie zawiera ponadto żadnego wyводу prawnego, który stanowiłby poparcie twierdzenia, że jest ona oczywiście uzasadniona zwłaszcza, że rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, gdyż tylko one decydują o wyniku „przedsądu”. Według utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, by Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w jej podstawach lub ich uzasadnieniu pozostałych elementów kreatywnych skargi ani tym bardziej się ich domyślać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134).

Z tych względów, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania kasacyjnego stosownie do art. 98 § 1 k.p.c.

as